

Inspektionen för strategiska produkter

Revisionsrapport – Årsredovisning 2016

Riksrevisionen har granskat Inspektionen för strategiska produkters årsredovisning, daterad 2016-02-20. Syftet har varit att bedöma om:

- årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande regelverk,
- den ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet, finansiering och finansiella ställning,
- resultatredovisningen är förenlig med övriga delar, samt om
- ledningen efterlevt de föreskrifter som är tillämpliga för användning av anslag och inkomster.

Vi har införskaffat en förståelse av den interna styrningen och kontrollen som bedömts vara relevant för revisionen för att kunna utforma ändamålsenliga revisionsåtgärder. Vår förståelse av den interna kontrollen är därmed begränsad och syftar inte till att uttrycka en åsikt om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll. De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat under revisionen och som bedömts vara tillräckligt viktiga att rapportera till ledningen. Dessa har dock inte påverkat revisionsberättelsens utformning.

Riksrevisionen önskar information senast 2017-05-24 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Inspektionen för strategiska produkter (ISP) har ett ackumulerat underskott i den avgiftsbelagda verksamheten med kontroll av vissa skjutvapen m.m. Riksrevisionen anser att det saknas förutsättningar för myndigheten att bedriva verksamheten med full kostnadstäckning och att styrningen från regeringen därmed är otydlig.

Riksrevisionen har dessutom noterat att det finns brister i beräkning av avgifterna som ISP tar in för sin huvudsakliga uppgift med tillståndsprövning och tillsyn av krigsmateriel, produkter med dubbla användningsområden och förbud mot kemiska vapen. Bristerna har bland annat lett till att kostnader för verksamheten med kontroll av vissa skjutvapen m.m. har inkluderats i det belopp som faktureras krigsmaterielindustrin, vilket gör att kostnader för kontroll av skjutvapen har finansierats dubbelt.

1 Underskott i avgiftsbelagd verksamhet för kontroll av vissa skjutvapen m.m.

Inspektionen för strategiska produkter (ISP) tar ut avgifter för prövning av ansökan enligt förordningen (2013:707) om kontroll av vissa skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition. Avgiften får disponeras i verksamheten. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 9–14 §§ avgiftsförordningen (1992:191) varvid avgiftsklass 2 ska tillämpas. Det innebär att ISP får ta ut en avgift om 700 kronor per ansökan. Det finns inget specifikt ekonomiskt mål uttryckt för verksamheten varför full kostnadstäckning enligt 5 § avgiftsförordningen (1992:191) gäller.

Av årsredovisningen framgår att verksamheten har genererat ett ackumulerat underskott över tid på 965 tusen kronor. Årets underskott uppgår till 374 tusen kronor. Verksamheten har genererat ett underskott varje år sedan ISP fick ansvaret för uppgiften 2013.

Eftersom avgiften som tas in är beloppsbestämd genom förordning anser Riksrevisionen att det saknas förutsättningar för myndigheten att bedriva verksamheten med full kostnadstäckning och att styrningen från regeringen därmed är otydlig. ISP har i enlighet med 10 § avgiftsförordningen meddelat regeringen i en särskild skrivelse att det finns behov av att se över vilken avgiftsklass som tillämpas för prövningen.¹

Av ISP:s sårredovisning av den avgiftsbelagda verksamheten där intäkterna disponeras framgår att underskottet i realiteten inte är ett underskott eftersom det under året täcks med anslagsmedel. Detta framgår också genom att ISP inte redovisar någon kapitalförändring i resultat- och balansräkningen. Kostnaden debiteras nästa år krigsmaterielindustrin genom den fakturering ISP gör av kostnaderna för att bedriva sin kärnverksamhet med tillsyn och tillståndsprövning av framför allt krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Enligt förordning (2008:889) om finansiering av verksamheten vid Inspektionen för strategiska produkter ska denna fakturering enbart omfatta kostnader som ISP har för tillsyn eller tillståndsprövning enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel samt tillsyn enligt lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och lagen (1994:118) om inspektioner enligt Förenta nationernas konvention om förbud mot kemiska vapen. Mot denna bakgrund bedömer Riksrevisionen att underskottet i verksamheten med kontroll av vissa skjutvapen m.m. inte ska finansieras av kunder i ISP:s övriga verksamhet.

¹ "EU:s skjutvapenförordning – begäran om översyn av avgiftsklass för handläggningen av dessa ärenden", ISP 2016-05-23, dnr 2016-512-0029.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar ISP att fortsätta dialogen med regeringen om svårigheten att uppnå full kostnadstäckning i verksamheten med kontroll av vissa skjutvapen m.m. och behovet av att kunna ta ut en högre avgift.

ISP rekommenderas vidare att upphöra med att fakturera ut underskottet i denna verksamhet till krigsmaterielindustrin. Underskottet bör i stället redovisas som ett faktiskt underskott i resultaträkningen och därmed ge påverkan på årets kapitalförändring och balanserad kapitalförändring.

ISP bör föra dialog med regeringen om hur det upparbetade ackumulerade underskottet ska hanteras eftersom underskottet felaktigt har finansierats av krigsmaterielindustrin för åren 2013–2015.

2 Oklarheter i ISP:s fakturering av avgifter för tillstånd och tillsyn

ISP:s verksamhet med tillståndsprovning och tillsyn av krigsmateriel, produkter med dubbla användningsområden och förbud mot kemiska vapen finansieras initialt med anslag. Nästkommande år fakturerar ISP ut kostnaderna för verksamheten till de organisationer som enligt förordningen (2008:889) om finansiering av verksamheten vid Inspektionen för strategiska produkter är avgiftsskyldiga. Avgifterna ska uppgå till ett belopp som motsvarar ISP:s årliga kostnader för den verksamhet som finansieras med avgifterna. Därutöver lägger ISP till en avkastningsränta för hela det år som faktureringen avser samt för första halvåret det år som faktureringen görs. Avgifterna disponeras inte av ISP utan redovisas mot inkomsttitel på statens budget.

I årsredovisningen redovisar ISP varje år en upplupen intäkt motsvarande de kostnader som ska faktureras nästa år. Riksrevisionen har dock noterat att det finns skillnader mellan den upplupna intäkten och det belopp som faktureras. De upplupna intäkterna i årsredovisningen 2015 var exempelvis 349 tusen kronor lägre än beloppet som ISP fakturerade 2016. Skillnaden beror på att olika beräkningsmetoder används för de två beloppen, trots att de borde beräknas på samma sätt. Det enda som bör skilja är avkastningsräntan från årsskiftet fram till när faktureringen sker.

När ISP beräknar den upplupna intäkten görs det helt korrekt utifrån de kostnader som ska finansieras med avgifterna, inklusive avkastningsränta. När ISP tar fram beloppet som ska faktureras inkluderas dock även kostnader som har annan finansiering. Det avser framför allt avgifter enligt förordning (2013:707) om kontroll av vissa skjutvapen m.m., men även intäkter av avgifter för tjänsteexport. Konsekvensen blir att kostnaderna finansieras dubbelt, både genom fakturering till krigsmaterielindustrin och genom intäkter av avgifter som myndigheten får behålla.

Riksrevisionen noterar vidare att ISP i särredovisningen av den avgiftsbelagda verksamheten där intäkterna ej disponeras redovisar intäkter och kostnader som uppgår till samma belopp, vilket skapar ett nollresultat. Eftersom ISP tar ut en avkastningsränta bör intäkterna rimligtvis vara större än kostnaderna i och med det inte finns några kostnader som möter ränteintäkterna. Därmed borde ett överskott uppstå.

Att avkastningsränta ska tas ut har framgått av ISP:s regleringsbrev till och med 2008. Skrivelsen saknas i de efterkommande regleringsbrev i och med tillkomsten av förordningen (2008:889) om finansiering av verksamheten vid Inspektionen för strategiska produkter. Riksrevisionen bedömer därför att det är oklart om räntan fortfarande ska tas ut.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar ISP att upphöra med att fakturera kostnader till krigsmaterielindustrin som täcks av avgiftsintäkter enligt förordning (2013:707) om kontroll av vissa skjutvapen, delar till skjutvapen och ammunition, samt övriga kostnader som har egen finansiering.

Riksrevisionen rekommenderar ISP att se över särredovisningen av den avgiftsbelagda verksamheten där intäkterna ej disponeras så att korrekta uppgifter om årets kostnader redovisas i tabellen. Vid oklarheter om hur redovisning ska göras i denna tabell kan vägledning sökas hos Ekonomistyrningsverket.

Slutligen bör ISP söka förtydligande hos regeringen huruvida avkastningsränta fortsatt ska läggas till faktureringen.

Ansvarig revisor Ulrika Meyer har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Sandra Pääjärvi har varit föredragande

Ulrika Meyer

Sandra Pääjärvi

Kopia för kännedom:

Utrikesdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen